

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО
ПРАВА

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-
практичної конференції
(м. Одеса, 1 листопада 2024 року)

2024

УДК
341.231.14:355.271(062.552) П68

*Друкується за наказом ректора Національного університету
 «Одеська юридична академія» О. В. Тодошчака
 (наказ № 3177-44 від 08.10.2024 р.)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України **Ківалов С.В.**
Заступник відповідального редактора – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набісвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гребенюк Дмитро Олегович – PhD, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 75-річчю прийняття Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року та Міжнародному дню прав людини. 1 листопада 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 539 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

України. 2023. №1. С. 54-75.

3. Всеукраїнське опитування. Центру аналізу та соціологічних досліджень Міжнародного республіканського інституту. Вересень 2023. URL: https://iri.org.ua/sites/default/files/editor-files/FINAL-UKR-23-NS-02-UKR%20for%20public_0.pdf

Ключові слова: демократія, воявнична демократія, вибори, антидемократичні сили, воєнний стан.

Заярний Олег Анатолійович

*доктор юридичних наук, професор, професор
кафедри інтелектуальної власності та
інформаційного права Навчально-наукового
інституту права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ, ЯКІ ОБРОБЛЯЮТЬСЯ В РЕЄСТРИ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ АГРЕСІЄЮ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

З початку повномасштабної війни російської федерації проти України, перед міжнародними організаціями загострилася проблема пошуку ефективних рішень для відновлення порушених майнових прав фізичних та юридичних осіб, чиє майно було втрачено чи пошкоджено внаслідок війни. Правовою і організаційною основою такого механізму став утворений на підставі рекомендації

Комітету Міністрів Ради Європи від 17.05.2023 року, «Реєстр збитків, завданих агресією російської федерації проти України», (далі «Реєстр збитків»). Відповідно до пункту 11 Статуту вказаного Реєстру, однією із обов'язкових умов його формування і ведення є забезпечення конфіденційності даних, які обробляються його засобами [1]. У цьому контексті особливо актуальним стає питання забезпечення конфіденційності персональних даних фізичних осіб, які звертаються із заявами про документування наслідків військових злочинів, подають докази про їх вчинення.

Зважаючи на значні обсяги персональних даних, які будуть оброблятися засобами «Реєстру збитків» та враховуючи особливі ризики для прав потерпілих фізичних осіб, які може нести така обробка, Радою «Реєстру збитків» 21.03.2024 року було прийнято Принципи захисту персональних даних в роботі «Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України» [2]. Цим документом Рада Реєстру збитків схвалила уніфікований підхід до обробки персональних даних, осіб, які подають заяву про відшкодування шкоди на основі міжнародних стандартів обробки персональних даних. Водночас, як показує системний аналіз змісту Принципів обробки персональних даних, існують окремі дискусійні процедури та вимоги, які потребують свого удосконалення.

Метою цього дослідження є аналіз законодавчого регулювання забезпечення конфіденційності персональних даних у контексті ведення Реєстру збитків, зформування на цій основі

окремих пропозицій щодо усунення ризиків порушення прав суб'єктів персональних даних — потерпілих від проявів війни.

Розробляючи принципи захисту персональних даних в «Реєстрі збитків», його Рада у тексті відповідного документа [2] зробила важливе уточнення. Сутність такого уточнення виявляється в тому, що обробка персональних даних в «Реєстрі збитків» буде здійснюватися відповідно до положень Конвенції Ради Європи № 108 «Про захист фізичних осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» [3], протоколів до неї, Регламенту Європейського Парламенту та Ради ЄС № 679/2016 «Про захист фізичних осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та вільний рух таких даних, касування Директиви ЄС 95/46» [4], (далі Загальний Регламент про захист даних), в межах його територіальної юрисдикції, а також, відповідно до норм Закону України «Про захист персональних даних» [5].

Формуючи нормативну основу обробки персональних даних у такий спосіб, Рада «Реєстру збитків» фактично пов'язала правове регулювання суспільних відносин у цій сфері з позитивними і негативними зобов'язаннями держав-членів Ради Європи відповідно до статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [6]. Це включає як обов'язки відповідних держав, які будуть долучатися до компенсаційного механізму забезпечити на національному рівні належне врегулювання вимог до конфіденційності персональних даних, призначених до обробки в «Реєстрі збитків», так, і негативні зобов'язання щодо

недопущення безпідставного обмеження змісту права суб'єктів персональних даних на невтручання у їхнє сімейне життя у зв'язку з поданням заяви про компенсацію заподіяної шкоди. Включення до нормативної основи захисту персональних даних Закону України «Про захист персональних даних» [5]. Має ще одне важливе юридичне значення. Його сутність виявляється в тому, що Рада «Реєстру збитків» поділяючи підходи до забезпечення конфіденційності персональних даних, закладені в нормах національного законодавства України, водночас, поширила на них дію міжнародних зобов'язань у цій сфері, особливо там, де Загальний Регламент про захист даних та Конвенція 108 передбачають більш суворі та пропорційні до можливих ризиків вимоги.

Як показує системний аналіз згаданих вище міжнародно-правових актів та Принципів захисту персональних даних в «Реєстрі збитків», конфіденційність інформації про фізичних осіб, які звертаються із заявами про компенсацію заподіяної шкоди ґрунтується на таких правових засадах.

- Законність, чесність і прозорість: Персональні дані обробляються законно, чесно та прозоро. Первинна правова основа – згода суб'єкта даних, інформація про якого включається до «Реєстру збитків».

- Межі використання даних: Дані збираються лише для визначених і законних цілей, відповідних мандату Реєстру, без подальшої обробки, яка суперечить цим цілям.

- Обмеження щодо даних: Збір даних обмежений лише необхідними для виконання функцій Реєстру.

- Обмеження зберігання: Дані зберігаються не довше, ніж це потрібно для цілей обробки.

Доброчесність та відповідальність: Обробка забезпечує безпеку даних від несанкціонованого доступу, втрати чи пошкодження.

Узагальнений аналіз наведених принципів обробки персональних даних через призму приписів статей 4 – 6 та 8 Конвенції «Про захист фізичних осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних» [3], статей 5 – 12, 25 Загального Регламенту про захист даних [4], статей 6, 11 – 15 Закону України «Про захист персональних даних» [5], інших норм законодавства про захист персональних даних дає підстави констатувати, що забезпечення конфіденційності обробки інформації про фізичних осіб, які звертаються до «Реєстру збитків» із заявами про компенсацію заподіяної шкоди серед іншого досягається з використанням таких засобів:

- Обов'язкової наявності вільної, законної та поінформованої згоди на обробку персональних даних.

- Обмеження мети обробки персональних даних функціями існування «Реєстру збитків».

- Забезпечення безпеки обробки персональних даних на основі поєднання правил про безпечне проектування і законне, пропорційне та добросовісне використання отриманих персональних даних.

- Врахування балансу ризиків між безпечною обробкою та досягненням цілей функціонування «Реєстру збитків», зокрема, управління та актуалізації даних.

- Надання кожній людині з моменту надання згоди на обробку персональних даних в «Реєстрі збитків» гарантій щодо невідкладного видалення або знищення її даних після пред'явлення відповідної вимоги до держателя Реєстру.

Загалом, конфіденційність персональних даних у Реєстрі збитків є складовою частиною гарантування прав людини та безпеки даних в умовах війни російської федерації проти України. ВУ цьому контексті побудова механізму конфіденційності обробки персональних даних в «Реєстрі збитків» на основі міжнародного законодавства є важливою гарантією однозначного тлумачення змісту прав суб'єктів персональних даних всіма державами-учасниками цього Реєстру. З іншого боку затвердження на міжнародному рівні принципів захисту персональних даних в «реєстрі збитків» створює для України важливе підґрунтя для формування національного порядку обробки персональних даних в інформаційних ресурсах, призначених для обліку майнових наслідків прояву війни.

Ці тези доповіді підготовлені в межах Іменної стипендії Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук.

Джерела:

1. Статут Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України, затверджений Комітетом Міністрів Ради Європи 12.05.2023 року.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961_001-23#n32 (дата звернення 15.10.2024 року).

2. Принципи захисту персональних даних у роботі «Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України»: Рада «Реєстру збитків, завданих агресією російської федерації проти України». 21.03.2024 року. URL:

<https://rd4u.coe.int/documents/358068/386726/RD4U-Board%282024%2906-UA+-+%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%B8+%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83+%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D1%83+%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D1%96+%D0%A0%D0%B5%D1%94%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83.pdf/e8f2cc5e-49b9-b608-2795-fc183887a25a?t=1711547480039>

3. Конвенція про захист фізичних осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних : ратифікована Законом України від 06 лип. 2010 р. № 2438-17. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326. (дата звернення: 08.10.2024).

4. Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>. (дата звернення: 08.10.2024).

5. Про захист персональних даних: Закон України від 01 черв. 2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>. (дата звернення: 08.10.2024).

6. Європейська конвенція з прав людини : ратифікована Законом України від 17 лип. 1997 р. № 475/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 08.10.2024).

Ключові слова: конфіденційність інформації про фізичну особу; міжнародні стандарти інформаційних прав; персональні дані; правовий режим воєнного стану; Рада Європи; Реєстр збитків, завданих агресією російської федерації проти України; суб'єкт персональних даних.

Гулевська Ганна Юріївна
*завідувач кафедри права та публічного
управління Запорізького інституту економіки
та інформаційних технологій*

Востріков Тимур Євгенійович
*здобувач вищої освіти Запорізького інституту
економіки та інформаційних технологій*

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІД ПОРУШЕНЬ ПРАВ ЛЮДИНИ, ПОВ'ЯЗАНИХ З БІЗНЕСОМ: ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

У сучасному світі бізнес-структури можуть суттєво впливати на права людини, що зумовлює необхідність ефективних механізмів правового

ЗМІСТ

Вступне слово від КІВАЛОВА С.В.	3
--	---

Секція № 1

Теоретичні та практичні аспекти захисту прав людини

АРАКЕЛЯН М.Р.

Захист прав людини під час збройних конфліктів та сучасні технології: виклики та шляхи вирішення	5
--	---

БЕХРУЗ Х.Н.

Міжнародно-правове регулювання права на свободу зібрань з використанням новітніх технологій: постановка проблеми	10
--	----

СТОЙКО О.М.

Вплив воєн на еволюцію соціальних прав людини	17
---	----

ЗАЯРНИЙ О.А.

Деякі особливості забезпечення конфіденційності персональних даних, які обробляються в реєстрі збитків, завданих агресією російської федерації проти України	23
--	----

ГУЛЄВСЬКА Г.Ю., ВОСТРИКОВ Т.Є.

Правовий захист від порушень прав людини, пов'язаних з бізнесом: характеристика основних засобів	30
--	----

ПОЛІТОВА А.С.

Гендерна ідентичність як складова гендерно зумовленого насильства: дискусійні питання	45
---	----

КУЗЬМІН Е.Е.

Деякі ремарки щодо «права на покарання» у міжнародному кримінальному праві	50
--	----

ФЕДОРОВА Т.С., ВОТЧАЛ О.В.

Моністична теорія співвідношення міжнародного та національного права та її вплив	55
--	----

ФЕДОРОВА Т.С., СЛОБОДЯН У.С.

Право на самовизначення і територіальну цілісність: протиріччя і виклики в міжнародному праві	59
---	----

ГАЛАТ В.І.

Істотне порушення міжнародних договорів та примус до виконання контракту в умовах збройних конфліктів: Приклад кейсу aарl проти Шрі-Ланки	64
---	----

ЖАКУН М.Ю.

Право мати права? Деякі роздуми щодо захисту прав мігрантів під час збройних конфліктів	69
---	----

ОСТРОВЕРХИЙ О.О.

Індивідуальна відповідальність за покарання за злочин агресії у міжнародному праві	78
--	----